

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

NR
46

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-2762

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redakcja naukowa
Wiesław Dzwonkowski

GRUDZIEŃ 2019

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Marian Borek (przewodniczący)
Piotr Szajner (wiceprzewodniczący)
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Ewa Machowina
Aldona Skarżyńska
Iwona Szczepaniak
Krystyna Świetlik
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Ewa Machowina, Marian Podstawka, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Maria Zwolińska

REDAKCJA NAUKOWA RYNKU ZIEMNIAKA:

Wiesław Dzwonkowski

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipki
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 450 egz. Ark. wyd. 4,04

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła.

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Rynek ziemniaków w Europie i na świecie <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	6
III. Produkcja i podaż ziemniaków w Polsce <i>dr Wojciech Nowacki, dr inż. Tadeusz Oleksiak</i> <i>Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB</i>	11
IV. Popyt na ziemniaki <i>mgr Wiesław Dzwonkowski, dr Iwona Szczepaniak, mgr inż. Teresa Zdziarska</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	20
V. Handel zagraniczny ziemniakami, przetworami ziemniaczanymi i produktami skrobiowymi <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	27
VI. Ceny ziemniaków i ich przetworów <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	32

Wysokie ceny ziemniaków w 2018 r. spowodowały wzrost areału ich uprawy w Europie Zachodniej oraz w części krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W całej UE areał uprawy ziemniaków w 2019 r. wyniósł 1,75 mln ha i był o 2,4% większy niż w roku poprzednim. Mimo niekorzystnych warunków agrometeorologicznych w okresie wegetacji, średnie plony ziemniaków w UE wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim o 6,7% do 326 dt/ha, ale w odniesieniu do średniej z ostatnich pięciu lat ich poziom był niższy o 2,4%. Zbiory ziemniaków w UE zwiększyły się w porównaniu z 2018 r. o ok. 9% i wyniosły 56,9 mln ton. W krajach Europy Zachodniej, mających decydujący wpływ na europejski rynek ziemniaków (Belgia, Francja, Holandia, Niemcy i Wielka Brytania), produkcja ziemniaków zwiększyła się o 5,2 mln ton (o 16,7%). W rezultacie ceny ziemniaków w Europie Zachodniej są znacząco niższe niż w poprzednim sezonie, a ich poziom jest zbliżony do średniej wieloletniej.

W Polsce powierzchnia uprawy ziemniaków, według szacunków IHAR-PIB i IERiGŻ-PIB, w 2019 r. wyniosła ok. 304 tys. ha i była większa niż w roku poprzednim o ok. 2%. Plony szacuje się na 225 dt/ha, wobec 251 dt/ha w roku poprzednim i 234 dt/ha średnio w latach

2011-2015. Zbiory wyniosły 6,84 mln ton i były o 0,64 mln ton mniejsze niż w 2018 r. i o 1,10 mln ton mniejsze od średnich w latach 2011-2015.

Z powodu spadku produkcji i niskiej podaży zadowalającej jakości, ceny ziemniaków w Polsce są rekordowo wysokie, a dalszy ich wzrost jest hamowany rosnącą podażą z importu. W okresie lipiec-październik 2019 r. ceny ziemniaków w obrocie targowiskowym były ponad 2-krotnie wyższe w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku i znacząco przekraczały 200 zł/dt. W okresie zimy i wczesną wiosną, z uwagi na bardzo ograniczoną podaż ziemniaków zadowalającej jakości, ich ceny mogą jeszcze nieznacznie wzrosnąć. Średni ich poziom w skali całego sezonu może wynieść ok. 220 zł/dt i będzie o ok. 63% wyższy niż w sezonie 2018/19, a w odniesieniu do poziomu ze średniej z ostatnich pięciu sezonów o ok. 142%. Natomiast średni poziom cen hurtowych w bieżącym sezonie może wynieść ok. 169 zł/dt, co w porównaniu z sezonem 2018/19 będzie oznaczać wzrost o ok. 40%, a w odniesieniu do średniej pięcioletniej o ok. 138%.

W sezonie 2019/20 obroty rynkowe ziemniakami mogą wynieść 4,08 mln ton i będą o 7,5% mniejsze niż w poprzednim

sezonie. Zmniejszy się przede wszystkim przerób na skrobię, ale również zmaleje wykorzystanie ziemniaków w produkcji frytek, chipsów i suszy. Łącznie przemysłowe wykorzystanie ziemniaków może być o ok. 9% mniejsze niż w sezonie poprzednim. Z powodu bardzo wysokich cen i nie najlepszej jakości ziemniaków, sprzedaż do bezpośredniej konsumpcji będzie niższa niż w poprzednim sezonie i wyniesie 1,65 mln ton. Również samozaopatrzenie będzie mniejsze niż przed rokiem i wyniesie 0,90 mln ton. Przewiduje się, że w sezonie 2019/20 kanałami rynkowymi (skup, sprzedaż hurtowa, sprzedaż targowiskowa) rozdysponowane będzie ok. 60% zbiorów.

Na spisanie przeznaczony jest 0,91 mln ton ziemniaków, a z powodu niskiej jakości bulw, ubytki i straty w przechowywaniu mogą wynieść 0,45 mln ton.

W ostatnich kilku latach wskaźniki rentowności przedsiębiorstw przemysłu ziemniaczanego były nieco wyższe niż średnie dla całego przemysłu spożywczego. Natomiast w 2019 r. sytuacja ekonomiczno-finansowa przemysłu ziemniaczanego nieznacznie się pogorszyła.

W sezonie 2018/19 kontynuowany był spadkowy trend spożycia ziemniaków,

Tabela 1

Bilans ziemniaków (tys. ton)

Wyszczególnienie	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 prognoza
Zbiory	7290	7689	6314	8872	9172	7478	6840
Import	206	134	172	110	157	159	300
Eksport	41	23	18	42	28	40	22
Razem do dyspozycji	7455	7800	6468	8940	9301	7597	7118
Zużycie w gospodarstwach	2780	2990	2036	3861	3868	2684	2588
- sadzenie	695	750	779	825	745	760	775
- spisanie	877	1070	157	1956	2103	949	913
- samozaopatrzenie	1208	1170	1100	1080	1020	975	900
Sprzedaż krajowa razem	3944	4111	4062	4329	4483	4413	4080
- na konsumpcję	2110	2050	1950	1850	1840	1750	1650
- na zaopatrzenie przemysłu*	1834	2061	2112	2479	2643	2663	2430
Ubytki i straty	731	699	370	750	950	500	450

* ziemniaki zużyte przez przemysł, bez względu na przeznaczenie

Źródło: Dane GUS, prognoza IERiGŻ-PIB, IHAR-PIB.

które zmalało o 3,2% do 92 kg w przeliczeniu na mieszkańca. Nastąpił ok. 5% spadek konsumpcji ziemniaków nieprzetworzonych, który tylko częściowo został zrekompensowany większym spożyciem przetworów ziemniaczanych. Przewiduje się, że w sezonie 2019/20 całkowita konsumpcja ziemniaków obniży się o ok. 4 kg (o ponad 4%) do 88 kg/mieszkańca, ale nadal będzie o ok. 50% większa niż w zdecydowanej większości krajów Unii Europejskiej.

W sezonie 2018/19 zwiększył się przywóz i wywóz ziemniaków. Wzrost zanotowano w eksporcie większości przetworów ziemniaczanych, natomiast

nastąpił spadek obrotów w handlu zagranicznym produktami skrobiowymi. Nadwyżka w handlu zagranicznym ziemniakami i ich przetworami wyniosła 128,6 mln EUR, wobec 148,9 mln EUR w sezonie 2017/18. Natomiast saldo obrotów skrobią i produktami skrobiowymi pozostało ujemne i wyniosło 57,1 mln EUR, wobec 70,7 mln EUR w sezonie poprzednim.

W sezonie 2019/20 przewiduje się niewielki spadek eksportu przetworów ziemniaczanych i ziemniaków oraz produktów skrobiowych. O kilka procent może zwiększyć się przywóz przetworów spożywczych z ziemniaków. Import produktów skrobiowych będzie zbliżony do

poprzedniego sezonu. Natomiast nawet 2-krotnie większy niż w ostatnich dwóch sezonach może być przywóz ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji, ale również i do przetwórstwa spożywczego na frytki i chipsy, a ich wolumen może przekroczyć 300 tys. ton. Ceny w handlu zagranicznym ziemniakami i ich przetworami przypuszczalnie będą wyższe niż w sezonie 2018/19.

W 2020 r. areal uprawy ziemniaków w Polsce przypuszczalnie wzrośnie do ok. 310 tys. ha. Przy przeciętnych warunkach pogodowych plony mogą wynieść ok. 280 dt/ha, a zbiory ok. 8,7 mln ton, tj. o ok. 27% więcej niż w 2019 r.

SUMMARY

High prices of potatoes in 2018 resulted in an increase in their cultivation area in Western Europe and in some Central and Eastern European countries. In the whole EU, the potato cultivation area in 2019 amounted to 1.75 million ha and was by 2.4% higher than the year before. Despite the adverse agri-meteorological conditions during the growing season, the average potato yields in the EU increased by 6.7% to 326 dt/ha when compared to the previous year, but in relation to the average of the last five years, their level was lower by 2.4%. The harvest of potatoes in the EU increased by about 9% when compared to 2018 and amounted to 56.9 million tonnes. In the Western European countries having a decisive influence on the European potato market (Belgium, France, the Netherlands, Germany and the United Kingdom), the production of potatoes increased by 5.2 million tonnes (by 16.7%). As a result, the prices of potatoes in Western Europe are significantly lower than in the previous season, and their level is close to the multiannual average.

In Poland, the potato cultivation area, as estimated by the PBAI-NRI and IAFE-NRI, in 2019 amounted to about 304 thousand ha and was larger than

in the previous year by around 2%. The yields are estimated at 225 dt/ha, when compared to 251 dt/ha in the previous year and 234 dt/ha, on average, in 2011-2015. The harvest was 6.84 million tonnes and was by 0.64 million tonnes lower than in 2018 and by 1.10 million tonnes lower than the average harvest in the years 2011-2015.

Due to the decreased production and low supply of satisfactory quality, the prices of potatoes in Poland are record-breaking, and their further rise is impeded by the growing supply from the import. Between July and October 2019, the prices of potatoes sold in marketplaces were more than 2 times higher when compared to the same period of the previous year and significantly exceeded PLN 200/dt. During winter and early spring, due to the very limited supply of potatoes of satisfactory quality, their prices may even rise slightly. Their average level across the season can be around PLN 220/dt and will be by about 63% higher than in the 2018/19 season, and in relation to the average of the last five seasons by about 142%. By contrast, the average level of wholesale prices in the current season can be about PLN 169/dt, which, when compared to the

2018/19 season, will mean the rise by around 40%, and in relation to the five-year average by about 138%.

In the 2019/20 season, market trade in potatoes can be 4.08 million tonnes and will be by 7.5% lower than in the previous season. What will decrease first of all, will be processing of potatoes into starch, but the use of potatoes for the production of chips, crisps and dried products will also decrease. In total, the industrial use of potatoes may be by about 9% lower than in the previous season. Due to the very high prices and poor quality of potatoes, sale for direct consumption will be lower than in the previous season and will amount to 1.65 million tonnes. Self-supply will also be lower than the year before and will amount to 0.90 million tonnes. It is expected that in the 2019/20 season 60% of the harvest will be distributed through the market channels (purchase, wholesale, marketplace sale).

0.91 million tonnes of potatoes will be allocated for grazing, and due to low quality of tubers, losses and storage losses can amount to 0.45 million tonnes.

In the last few years, the potato industry profitability indicators have been

slightly higher than the averages for the entire food industry. By contrast, in 2019, the economic and financial situation of the potato industry deteriorated slightly.

The 2018/19 season saw a continuation of the downward trend in the consumption of potatoes, which decreased by 3.2% to 92 kg *per capita*. There was a decrease by about 5% in the consumption of unprocessed potatoes, which was only partially compensated by the higher consumption of potato products. It is envisaged that in the 2019/20 season, the total consumption of potatoes will decrease by about 4 kg (by more than 4%) to 88 kg *per capita*, yet still will be by about 50% higher than in the vast majority of European Union countries.

In the 2018/19 season, the import and export of potatoes increased. An increase was recorded in the export of most potato products, while there was a decrease in foreign trade in starch products. The surplus in foreign trade in potatoes and their products amounted to EUR 128.6 million, when compared to EUR 148.9 million in the 2017/18 season. On the other hand, the balance in trade in starch and starch products remained negative and amounted to EUR 57.1 million, when compared to EUR 70.7 million in the previous season.

In the 2019/20 season, a slight decrease in the export of potatoes and potato products and starch products is expected. The import of processed

potatoes may increase by several percent. The import of starch products will be similar to that in the previous season. By contrast, the import of potatoes for direct consumption, but also for food processing into chips and crisps, can be even two times higher, and their volume may exceed 300 thousand tonnes. The prices in foreign trade in potatoes and their products may be higher than in the 2018/19 season.

In 2020, the potato cultivation area in Poland will probably increase to around 310 thousand ha. In the average weather conditions, the yields can be around 280 dt/ha, and the harvest about 8.7 million tonnes, i.e. by 27% more than in 2019.

Table 1

Potato balance sheet ('000 tons)

Item	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 forecast
Crops	7290	7689	6314	8872	9172	7478	6840
Imports	206	134	172	110	157	159	300
Exports	41	23	18	42	28	40	22
Total supplies	7455	7800	6468	8940	9301	7597	7118
On-farm use	2780	2990	2036	3861	3868	2684	2588
- seeds	695	750	779	825	745	760	775
- feed	877	1070	157	1956	2103	949	913
- self-provision	1208	1170	1100	1080	1020	975	900
Market sales	3944	4111	4062	4329	4483	4413	4080
- ware potatoes	2110	2050	1950	1850	1840	1750	1650
- processing potatoes*	1834	2061	2112	2479	2643	2663	2430
Wastes and losses	731	699	370	750	950	500	450

* potatoes processed in the industry irrespectively of the purpose

Source: CSO.

W serii Analizy Rynekowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek owoców i warzyw (55) • grudzień 2019,
2. Rynek cukru (47) • kwiecień 2020,
3. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (47) • maj 2020,
4. Rynek drobiu (57) • maj 2020,
5. Rynek mleka (58) • maj 2020,
6. Rynek zbóż (58) • maj 2020
7. Rynek mięsa (58) • czerwiec 2020,
8. Rynek rzepaku (57) • czerwiec 2020,
9. Rynek owoców i warzyw (56) • czerwiec 2020,
10. Rynek pasz (42) • październik 2020.

WARUNKI PRENUMERATY

Zamówienia na prenumeratę i sprzedaż wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel. 22 50 54 685 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (1 numer) w 2019 r. wynosi 21 zł.

Sprzedaż pojedynczych numerów z roku 2019 wynosi:

- wersja elektroniczna – 28 zł
- wersja papierowa – 35 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1231-2762

Prenumerata (1 numer) w 2019 roku wynosi 21 zł;
sprzedaż (1 numer) – 28 zł (wersja elektroniczna), 35 zł (wersja drukowana).
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować
do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa
i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>